

EN VAR SOM RÖSTAR PÅ
"ARBETAREPARTIET" RÖSTAR FÖR MOSKVA.

**GAMLA VALAFFISCHER
FÖR NYA PARTIER**

Valaffischen ovan är från kosack-valet 1928. Den utgavs för att avskräcka väljarna från att rösta på "Arbetarepartiet", som då var en gemensam beteckning för socialdemokraternas och kommunist-

nas listor. Vid valet 1979 skulle affischen kanske kunna användas som valaffisch för (?) det nybildade "Arbetarepartiet Kommunisterna."

CONTRA

mot socialism - för frihet

nummer 4 1977

årgång 3

Demonstrationsfriheten hotad av polisen och JO

JO har tagit nästan ett år på sig för att behandla ett ärende som rörde ett polisangripande mot en demonstration som anordnats av politiska flyktingar från Jugoslavien i samband med president Titos besök i Sverige förra året. Både polisens agerande, som kritiseras av JO, och JO:s utlåtande utsätts för en kritisk granskning i Contras artikel.

Under våren 1976 besökte Jugoslaviens diktator Josip "Broz" Tito Stockholm, på inbjudan av statsminister Palme. Besöket förorsakade helt naturligt protester bland politiska flyktingar från Jugoslavien. Kroatiska föreningen i Stockholm anordnade en demonstration mot besöket, där diverse Tito-fiendliga slagord förekom på plakatet. Ett av slagorden lydde "Tito - satans mördare". Formuleringen var alltså direkt lånad från statsminister Palme, som i ett tal hösten 1975 benämnd den spanske statschefen som en av dessa "satans mördare". Eftersom politiska dödsdomar och avrättningar är betydligt vanligare i Jugoslavien än vad de varit i Spanien under Franco-tiden föll det sig uppenbarligen naturligt för demonstranterna att knyta an till Palmes protest mot Spanien.

Detta tyckte dock uppenbarligen inte Palme själv och Stockholmspolisen. Polisen lät beslagta plakatet. Den motiverade inte sitt beslagtagande på platsen, men polisledningen lät senare meddela att beslagtagandet skett med hänvisning till Lagen om tillfälligt omhändertagande, LTO.

LTO kan emellertid endast användas för att omhändertaga personer. Det finns inga möjligheter att använda denna lag för att omhändertaga föremål. Dessutom har stark kritik riktats mot polisen då denna i ett fall gripit demonstranter med hänvisning till LTO. LTO får inte, enligt vad JO uttalar, användas för att begränsa demonstrationsfriheten.

Polisen gjorde därför snabbt reträtt från sin ohållbara position och meddelade att det inte var fråga om LTO, utan om den s k

Wien-konventionen om diplomatiska förbindelser. Enligt denna konvention skulle svensk polis vara skyldig att ingripa för att skydda den jugoslaviske presidentens integritet. Att denna motivering var lika ohållbar som den första inses snart. Skulle polisen ha haft att utan lagligt stöd gripa Olof Palme under hans beryktade tal om Spanien? Protesterna skulle ha blivit enorma och situationen varit helt orimlig. Och i ett demokratiskt samhälle har var och en samma rättigheter till yttrandefrihet som landets statsminister.

När JO-anmälningarna mot polisen haglade in tvingades man därför att ta sig ytterligare en funderare hos Stockholmspolisen, och försöka hitta på en ny förklaring till sitt ingripande.

Resultatet blev en hänvisning till polisinstruktionen, en förordning som är helt administrativ, och som alltså inte behandlats av regering eller riksdag. Enligt dåvarande polismästarens i Stockholm, Kurt Lindroth, tolkning av polisinstruktionen skulle polisen ha rätt att ingripa för att förekomma befarade "allvarliga störningar" och därutöver även med tanke på det förestående statsbesöket (som var avsett att påbörjas dagen efter demonstrationen). Polisinstruktionens 2§, som Lindroth hänvisar till, ger polisen till uppgift att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och särskilt förebygga brott och störning av den allmänna ordningen och säkerheten.

JO tillbakavisar i sitt utlåtande över anmälningarna helt polismästarens argumentering. Men

menar ändå att polisens handlande var försvarligt i det speciella fallet. Det vore otillbörligt av polisen att använda sig av polisinstruktionens allmänt hållna bestämmelser, men JO Anders Wegelius menar att andra bestämmelser hade kunnat åberopas.

Nämligen 10§ i lagen om allmänna sammankomster. JO säger att det såvitt han kunnat bedöma inte var fråga om en situation som föll innanför denna paragrafs bestämmelser, men en situation som var närbesläktad. Polisen skulle ha möjlighet att ingripa om den befarade att demonstranterna skulle kunna utsättas för våld av meningsmotståndare.

Drar man ut konsekvenserna av JO:s uttalande blir perspektivet skrämmande. Den som i en demonstration förfäktar en åsikt som föranleder antipatier som riskerar att ta sig våldsamma uttryck går miste rätten att i demonstrationsform uttrycka sina åsikter. Med JO:s tolkning av lagen om allmänna sammankomster skulle denna lag ha varit ett utmärkt redskap för att i Tyskland under det tidiga trettioåret ha förbjudt alla icke-nazistiska möten och demonstrationer, sådana riskerade ju att utsättas för våld av SA-grupper...

Vi vill inte tro att svensk lag är utformad på det sättet, men JO är naturligtvis en kunnig laguttolkare.

Ytterligare en poäng förtjänar att påpekas i sammanhanget. Enligt pressuppgifter skulle polisens ingripande ha gjorts efter påtryckningar från Tito, som fick Olof Palme att personligen vända sig till Lindroth (enligt en version) eller till Lindroth via UD (enligt en annan version). Ett statsråd får inte ingripa i polisens verksamhet på detta sätt. Två av JO-anmälningarna tog upp detta otillbörliga förfarande och begärde att det skulle granskas av JO. I den ena anmälningen uppmanades JO enbart undersöka Palmes agerande, och JO avvisade därför kritiken med att det inte hör till JO:s uppgifter att granska statsrådets verksamhet (det görs av Riksdagens konstitutionsutskott). JO underlät däremot helt att ens behandla frågan om UD handlat felaktigt eller om polisledningen i Stockholm gett efter för otillbörliga påtryckningar direkt eller indirekt från Olof Palme.

Sven Enberg
Fotnot: Bland dem som anmält frågan hos JO märks Folkpartiets Ungdomsförbunds ordförande riksdagsledamoten Bonnie Bernström samt en av medlemmarna i Contras redaktion.

Albanien - Europas hänsynslösaste diktatur

Albanien är Europas mest hänsynslösa diktatur. Albanien gör också anspråk på att vara "världens första ateistiska stat". Detta resulterar i en våldsam förföljelse av alla religiösa samfund. Nedanstående sammanställning bygger på material från en västtysk organisation som arbetar mot religiös och politisk förföljelse i Öst.

Religionen i den "första ateistiska staten i världen"

"Vi leddes och lät oss leddas av den marxistisk-leninistiska förståelsen för principen om samvetsfrihet, dock inte så att var och en skulle få 'frihet' att tro vad han vill eller utforma någon religiös kult som bourgeoisien och de moderata revisionisterna menar, utan så att var och en f r i t t befrias från religionen."

Så försiktigt hyllar Hulusi Hako, docent vid det albanska statsuniversitetet i Tirana, den s. k. vetenskapliga ateismen i Albanien, så som den manifesterar sig i den nya albanska författning som trädde i kraft i fjol.

Strängare författning

Folkrepubliken Albanien första författning, av år 1946, erkände åtminstone formellt religionsfrihet, även om Albanien (kommunistiska) arbetarparti under de senaste trettio åren godtyckligt satt sig över lagens bokstav och mycket brutalt tystat de tre religionssamfundet i landet: det katolska, det grekisk-ortodoxa och det muhammedanska. Många religiösa människor har också blivit mördade.

I den nya författningen regleras religionsfrågan i två artiklar. Följande är hämtat ur artikel 36: "Staten erkänner ingen religion utan understöder och utvecklar den

ateistiska propagandan för att få den vetenskapliga, materialistiska världsåskådningen att slå rot bland människorna." Och artikel 54 i den nya albanska författningen lyder: "Grundandet av alla slags fascistiska, antidemokratiska, religiösa och antisocialistiska organisationer är förbjudet. Vidare är varje fascistisk, antidemokratisk eller religiös krigsanstiftande verksamhet eller antisocialistisk propaganda förbjuden, liksom också underblåsandet av nationellt hat och klasshat."

Anspråk på totalt herravälde

Ett bevis på de totala härskaranspråk som maktägarna i Albanien lägger i dagen just när det gäller ateistisk propaganda är artikel 48 i den nya författningen enligt vilken föräldrarna ansvarar gentemot staten och kollektivet för att barnen får en kommunistisk uppfostran. Sedan början av år 1976 får föräldrar ge sina barn bara sådana förnamn som återfinnes på en av partiet iordningställd lista.

Därmed har under år 1976 den senaste fasen av de albanska kommunisternas fanatiska kamp mot landets religioner nått sin höjdpunkt. Den första brutala förföljelsevägen för trettio år sedan var så mycket mer överraskande som Enver Hoxhas politiska bana hade börjat med

helt andra förtecken. I en första förklaring av det den 8 november 1941 grundade albanska kommunistpartiet hette det fortfarande att kommunisterna måste "bekämpa fascisternas försök att splittra det albanska folket med hjälp av religionen". Lika orakelmässigt lyder tillägget att man måste "bilägga de religiösa tvisterna". Efter kommunisternas maktövertagande i november 1944 övertog dock kommunisterna fascisternas tidigare brännmärkta metoder.

Före kriget

Folkräkningen 1938 gav till resultat att 69 % av landets befolkning visade sig vara muhammedaner, 20,7 % grekisk-ortodoxa och 10,3 % katoliker. Medan muhammedaner och ortodoxa till en början fick ekonomiskt understöd av Hoxha-regimen för att kunna fullgöra sina sociala tjänster, förklarade man att den katolska kyrkan var ett främmande element i samhället och ville på det sättet isolera den.

1939 hade det vid sidan av 141 inhemska präster också funnits 62 utländska, 16 inhemska klosterbröder och 16 utländska liksom också 73 inhemska nunnor och 60 utländska. Fastän den första franciskanmunken kom till Albanien ungefär 1250 och fastän jesuiterna alltså sedan andra hälften av 1500-talet (med Dalmatien som utgångsbas) hade

verkat i Albanien och sedan 1812 hade fasta kolonier i landet och ehuru vincentinnorna sedan 1919 verkade i Albanien, påstod kommunisterna att den största delen av det katolska prästerskapet hade kommit till Albanien med hjälp av Mussolini och att alla albanska präster och nunnor därför måste utvisas.

tid därefter under okända omständigheter. Endast den då 75-årige biskopen i Pulati, Bernardin Shlaku, som kommunisterna förgäves försökte förmå att bilda en nationalkyrka, förblev oantastad, men fick inte längre utöva sitt ämbete.

Den mest betydande katols-

egendom. Efter förstataligandet lär andelen ha krympt samman till 0,2 %.

Grundläggandet av "nationella" kyrkor

På det hela taget förlöpte förföljelsernas första fas som i Jugoslavien, ty vid denna tid stod Albanien i ett beroendeförhållande till Jugoslavien, på samma sätt som de andra östblockssatelliterna till Moskva. Därvid skall man lägga märke till att Jugoslavien på den tiden - i motsats till i dag - befann sig på den kommunistiska världsrörelsens yttersta vänsterflygel. Det jugoslaviska kommunistpartiets uteslutning ur Kominform 1948 innebar ett slut på Jugoslaviens dominans över Albanien. De utrensningar som sedan följde mot Titos anhängare medförde närmast en lättnad för religions-samfunden.

Förföljelsens andra fas började den 11 november 1949 med dekretet "Om religionssamfundet", varigenom religionssamfundet förpliktades att bland sina medlemmar utveckla känslor av lojalitet för folkrepubliken. Den 5 april 1950 utgav regeringen dekretet "Om godkännande av statuterna för den ortodoxa kyrkan i Albanien". Då den ortodoxa biskopen i Tirana, Christoph Kisi, dessförinnan hade motsatt sig unionen med Moskva blev han avsatt i augusti 1949 och kort därefter mördad. Den 5 april 1950 publicerades också dekretet "Om godkännande av statuterna för det albanska muslimsamfundet".

Den islamiska Bektashi-sekten, en humanistiskt och panteistiskt präglad gemenskap, har i Albanien sin sista förskanening. Till denna gemenskap hör bl. a. de olika dervischordnarna.

Den 30 juli 1951 slutligen utgavs dekretet "Om godkännande av statuterna för den katolska kyrkan i Albanien". Där står bl. a. att den "katolska kyrkan i Albanien" på intet sätt har organisatoriska, politiska eller ekonomiska förbindelser med Vatikanen och att samarbete i religiösa frågor kan ske uteslutande via regeringskanaler.

Fakta om Albanien:

Albanien har 2,2 miljoner invånare på en yta av 29 000 km² (ungefär lika stort som Dalarna). Albanien blev en självständig stat 1912, efter att under århundraden ha legat under romerskt och turkiskt välde (förutom en kort självständighetsperiod på 1400-talet under nationalhjälten Skanderbegs ledning). Under början av 1920-talet styrdes landet av en reformvänlig borgerlig regering. Demokratien sattes åt sidan när Ahmet Zogu utropade sig till president efter en kupp 1925. 1928 blev Zogu kung under namnet Zog I. Kung Zog flydde från Albanien när de italienska fascisterna tógade in i landet 1939. Efter andra världskriget hamnade Albanien i den sovjetiska maktfären och en kommunistisk marionettregering under Enver Hoxhas ledning bildades. Det albanska kommunistpartiet har emellertid så småningom övergett Sovjet och blivit nära lierat med det kommunistiska Kina. Diktaturen är en av de mest hårda och hänsynslösa i hela världen och landet tävlar med Kina och Nordkorea om att vara det mest slutna landet vad gäller information och internationella kontakter.

På grund av att någon tillförlitlig information om det ekonomiska läget inte föreligger är det svårt att göra en god uppskattning av bruttonationalprodukten. Helt klart är emellertid att Albanien är Europas i särklass fattigaste land. Portugal, Jugoslavien, Bulgarien och Turkiet framstår vid en jämförelse med Albanien som välbärgade. Jordbruket är den viktigaste delen av den albanska ekonomin, och det drivs med mycket irrationella metoder, vilket binder en stor del av arbetskraften.

Den första vägen av förföljelser

Alla ordenshus och prästernas våningar genomsöktes, och de katolska tryckerierna beslagtogs, medan skolorna, hemmen för föräldralösa barn och de vanliga barnhemmen förställdes. Många präster blev mördade av enligt uppgift spontant bildade folksamlingar, t. ex. ledaren för seminariet i Skutari och styresmannen för jesuiternas ordensprovins. Ärkebiskopen i Skutari, Gasper Thaçi, dog 1946 i ett koncentrationsläger.

I februari 1948 avrättades fyra biskopar. Samma år blev ärkebiskopen i Durazzo, Nikolla Vinçend Frenushi, dömd till 20 års fängelse. Han dog kort

ka tidskriften, "Hylli i Drites", hade en upplaga på 500 exemplar. Med hjälp av abonnentlistorna var det lätt att ta reda på de ledande katolikerna. 80 av dem blev avrättade 1945, oftast utan dom och rannsakan.

Under de första åren av den s. k. folkmakten konfiskerades den egendom som inte användes för direkt sakrala ändamål. Statistiskt material härom återfinns i Enver Hoxhas tal den 14 juli 1947 i vilket religionssamfundens påstådda "utsugarroll" framhävdes på ett absurt sätt - utan att detta egentligen var partichefens avsikt. Enligt Hoxha ägde de tre religionssamfunden före det kommunistiska maktövertagandet tillsammans 1,26 % av all jord-

Albanien är inte bara Europas mest hänsynslösa diktatur, utan också ekonomisk Europas mest efterblivna land.

Hundratals kyrkor redan missbrukade

Till det yttre inträdde efter dekretet lugn på den religiösa fronten. Katolikerna kände sig på många håll t. o. m. uppsmuntrade att gå i kyrkan. Om människorna inte hade gått i kyrkan efter dekretet, där det krävdes nationalisering, skulle maktägarna ha uppfattat detta som en politisk demonstration.

Men denna paradox kunde inte få någon att tvivla på kommande förföljelser. De hundratals kyrkor och moskéer som redan vid denna tidpunkt hade förvandlats till djurstallar, fabriker, lagerhallar, danslokaler eller "ungdomens kulturhus" är ett påtagligt resultat av denna antireligiösa politik.

Regeringsdekretet blev dock bara makulatur, eftersom kravet på nationalisering av de religiösa samfundet kom att bli ett slag i luften. Den ortodoxa kyrkan hade för övrigt redan under 1920-talet under sin biskop Sterian Fan Noli skilt sig från den grekiska kyrkan.

Det muslimska samfundet förfogar inte över någon organisation som kan jämföras med kyrkornas. Här måste kraven på nationalisering redan från början ha varit verkningslösa. Bektashi, som i sin der-vischorden kunde uppvisa en viss organisation, böjde sig inte för kraven i

dekretet, vilket partiet också erkänt. Den under en 150-årig inommuhammedansk förföljelse utbildade självbevarelsestriften inom en minoritet visade sig här för svår för det som oöverbärligt ansedda partiet.

Vatikanen - centrum för världsreaktionen

Det ovan sagda gäller i ännu högre grad för den katolska minoriteten i Albanien, som diskriminerats under 500 år i Albanien. Det i Tirana utkommande veckobladet "Drita", officiellt organ för Föreningen Albanien författare och konstnärer, skrev den 15 februari 1976:

"De katolska ledarna ville under inga omständigheter underteckna kyrkostatuterna och arbeta vidare som nationell kyrka. De satte sig till politiskt motstånd för att få behålla skolorna i sina klerikala klor och begärde av folkmakten erkännande av 'rättighet' till förbindelser och samarbete med Vatikanen och detta med förvändningen att 'resning mot påven innebär detsamma som resning mot katolicismen', att 'ingen utan bindningar vid påven kan vara katolik' o. s. v. - allt krav vilkas förverkligande skulle ha till följd att prästerna inte bara skulle verka som massornas andliga förtryckare utan också som lagligt politiskt verktyg för detta världsreaktionens centrum."

Präster avrättades

Man förstår hur stark viljan måste ha varit bakom denna oböjliga hållning, när man känner till de obeskrivliga ohyggligheter som präster och lekmän under år, ja årtionden, blivit utsatta för i koncentrationslägren. 1958 avrättades prästen Ejell Kovaci och 1961 prästen Ded Malaj. Något senare blev franciskannunken Konrad Gjola arkubuserad.

1965 dömde man jesuiten Pjeter Meshkalah till 15 års fängelse sedan han dessförinnan avtjänat 10 års straffarbete. 1967 fick

franciskannunken Gega Lumaj ett 15-årigt frihetsstraff. Samma år brändes fyra franciskannunkar inne, då klostret i Skutari sattes i brand på partiets order. Ett år senare arkubuserades den unge prästen Zef Biti. De båda franciskannunkarna Mark Harri och Zef Pllumbi fick fängelsestraff på 10- resp. 20 år.

1971 dömdes prästen Mikoll Troshani till 20 års fängelse. I februari 1972 arkubuserade man den 74-åriga prästen Shtjefen Kurti, emedan han i ett koncentrationsläger på en mors önskan hade döpt hennes nyfödda barn.

Fanns det bara 14 präster kvar år 1971?

I början av 1971 skall det ha funnits 14 katolska präster kvar i Albanien av vilka 12 befann sig i koncentrationsläger och 2 höll sig gömda. En av dessa två blev möjligen upptäckt 1973. Vid den tiden meddelades i den albanska pressen att en katolsk präst, som förvandlat sitt hus till ett kapell, hade häktats på grund av stöld av majscolvar.

Denna redogörelse är ingalunda fullständig, eftersom den omfattar bara sådana fall som blivit kända utanför Albanien. Vid sidan av de statliga domstolarna finns det i Albanien i hemlighet verksamma specialdomstolar och exekutionsplutoner under partiorganisationens ledning, för att inte tala om säkerhetstjänsten. För kommande generationer torde det alltså bli svårt att bedriva efterforskningar i enskilda människors livsöden.

1967 - senaste fasen i förföljelsen

Den senaste fasen i förföljelserna mot religionssamfundsen inleddes med Enver Hoxhas tal den 6 februari 1967. Av allt att döma företog partichefen på egen hand ett angrepp mot vissa av centralkommitténs medlemmar.

För detta talar en rad fakta. Fastän den "ideologiska och kulturella revolutionen" redan hade inletts genom centralkommitténs öppna brev i mars 1966, utslöts frågan om utrotandet av de "religiösa resterna" nästan fullständigt vid partidagen i början av november 1966. I sin nio och en halv timme långa redogörelse ägnade inte Enver Hoxha de s. k. kvarvarande bruken och religiösa fördomarna en hel minut, och inte ens denna korta passus innehöll några nya aspekter.

När partichefen den 6 februari i Durazzo, fyra månader efter denna partidag, krävde att alla kyrkor och moskéer skulle stängas, så att Albanien kunde bli "världens första ateistiska stat", blev detta till att börja med utan konsekvenser på det statliga planet. Visserligen hade s. k. spontant bildade ungdomsgrupper fram till maj 1967 spikat igen eller rivit ned alla de 2.169 religiösa byggnaderna - däribland också de 268 katolska kyrkorna. Regeringens religionsdekret sattes emellertid ur kraft först den 13 november 1967. Den religionsfrihet som garanterades i den gamla författningen upphävdes formellt först i och med den nya författningen 1976.

Präst kallas bandit

Den kommunistiska propagandans cynism gentemot religionerna i Albanien visade sig särskilt tydligt när det gällde den rätts- och även författningsvidrigt dömde och avrättade prästen Shtjefen Kurti. Efter den första protesten i Vatikanens albaniskspråkiga sändningar dementerade det albanska partiorganet "Zeri i popullit" visserligen inte direkt meddelandet om Kurtis avrättning, men orga-

net för det albanska arbetarpartiets centralkommitté försökte till att börja med att med en avledningsmanöver dämpa effekten av den även för den egna befolkningen skakande nyheten.

"Zeri i popullit" påstod att Vatikanen hade startat en brett upplagd förtalskampanj mot Albanien. Tidningen tog upp ett tre år gammalt fall, där en katolsk präst i egenskap av "spion", "rövare" och "bandit" hade fått sitt "rättmätiga straff". Nu sökte Vatikanens "jesuitfascister" i gamla register efter martyrer utan att i dessa register kunna läsa att deras agenter hade lagt upp hemliga vapenlager i kyrkorna.

Den 29 april 1973 bekräftade emellertid den albanska nyhetsbyrån ATA Kurtis avrättning, men bestred att han arkebuserats på grund av att han döpt ett barn. Huvudorsaken var, hette det, att Kurti hade bedrivit spionage för Vatikanen, Storbritannien och USA. Hur den 74-årige mannen hade kunnat göra detta i ett koncentrationsläger sade ATA naturligtvis ingenting om. Den 12 juni 1973 förklarade Gjiste Dudi, kretsen Lezhas delegat, på det albanska kvinnoförbundets sjunde kongress i Skutari att fienden Kurti inte hade dömts därför att han döpt ett barn, utan "emedan han tillsammans med Vatikanen hade förberett ett slakthus för alla våra barn".

Trots allt finns det troende människor

Trots alla ansträngningar misslyckas kommunisterna med stora delar av befolkningen. Tron på Gud lever kvar inte bara bland de gamla utan även bland de yngre. Många bekänner till och med öppet sin tro.

Genom tidningsartiklar i "världens första ateistiska stat" kan man få en bild som åtminstone låter en ana konturerna av ett motstånd. Så heter det ordagrant i en artikel:

"Alla diskussioner, sammankomster och analyser har visat att många normer och oskrivna religiösa riter

även i dag förs vidare till den unga generationen, framför allt genom de äldre ---.

Vidare finns det också i många delar av landet talrika s. k. heliga platser. I hemmen förvaras fortfarande ikoner och kors, som kvinnorna använder som klädhängare. Det finns också religiös litteratur. Allt detta utgör för närvarande resterna av den materiella grunden för den kvarvarande religion som den ideologiskt mindre skolade delen av befolkningen ännu hänger sig åt. Här måste våra organisationer söka orsakerna till att också detta år, 1973, hundratals människor, även från andra områden, samlats vid kyrkoruinen i Laç."

Korsristningar i händerna

Vidare heter det i partitidningen: "Det förekommer fortfarande religiösa fester i Vlora och Gjirokastrë. I några av byarna i Korça-distriktet finns det människor som inte går till arbetet under påskdagarna. Det är likadant i Skutari, Lezha och på andra orter, där man under några dagar besöker 'heliga platser'. Även i dag finns det människor som fastar ---, t. ex. i Tirana, Elbasan, Durazzo, Kukes och Diber."

Partitidningen uppger vidare att troende på religiösa högtidsdagar anordnar gemensamma "kvällsmåltider". Författaren fortsätter: "Även i dag finner vi korset eller halvmanen i äldre människors händer. Det gäller också i viss utsträckning pojkar och flickor.

Några ungdomar har låtit rispa in korset inte bara i handflatan utan i fingret på det ställe där man brukar sätta en ring. När man frågar dem varför de har gjort detta, svarar de att de gjorde det när de var barn.

Fortfarande smycker sig vissa kvinnor med kors, och unga mödrar brukar också smycka sina döttrar på det sättet. Kamraterna ser när korsen hängs på men är likgiltiga och anser det hela vara en 'småsak utan betydelse'."

STATLIG UTREDNING GER BEVISEN FÖR

TV:S VÄNSTERVRIDNING

En av massmedia helt förbigången statlig utredning ger skrämmande bevis för TV:s vänstervridning av utlandsrapporteringen. De länder som ges den mest positiva bilden i TV är de fem kommunistiska diktaturerna Kina, Sovjet, Polen, Jugoslavien och Kuba.

När kritik riktas mot Sveriges radio för att programmen är "vänstervridna" eller "obalanserade" blir reaktionen alltid snabb. Med indignation avvisar företagsledningen alla sådana påståenden. Sveriges Radio speglar debatten och skildrar verkligheten. Visserligen kan vissa program vara partiska, men detta balanseras av att helheten ger en annan bild.

Blir kritiken mot Sveriges Radio alltför häftig låter man Jörgen Westerståhl i Göteborg utföra en undersökning, och efter något år kommer en rapport som är svårtolkad och av radion tolkas till företagets fördel och används för att avvisa kritikerna som ute i ogjord väder.

Vi har tidigare i Contra refererat vissa kritiska synpunkter mot Westerståhls arbetsmetoder, kritik som framförts inofficiellt av hans medarbetare. Kritiken har gällt att man vid klassificeringen av olika inslags "värdeladdning" har tolkat materialet till Sveriges Radios fördel. Kritikerna har menat att Westerståhls undersökningar har bortsett från en hel del av det som talar mot Sveriges Radio. Mot denna bakgrund bör kritik som kommer från Westerståhls undersökningar få extra tyngd. Och det bör finnas all anledning att uppmärksamma de kritiska synpunkter som framförs. Det är därför mycket märkligt att en omfattande rapport om TV:s utlandsrapportering som genomförts av professor Westerståhl har förbigåtts med nästan total tystnad. Tidningarna har inte kommenterat Westerståhls uppseendeväckande slutsatser rörande innehållet i TV:s nyhetsrapportering från utlandet.

Utredningen har utförts på uppdrag av radioutredningen, som tillsattes av regeringen Palme. Utredningen publicerades också under den förra regeringens tid av Utbildningsdepartementet, som officiellt tryck.

Slutsatserna är som nämnts uppseendeväckande, åtminstone för dem som vill hävda att Sveriges Radio för en "allsidig" och "objektiv" programpolitik. För den medvetne tittaren och lyssnaren bekräftas väl i stort sett bara den allmänna uppfattning om bristande objektivitet och obalans som programutbudet ger.

Första halvåret 1975

Utredningen avser en totalinventering av programutbudet första halvåret 1975. Alla programinslag med utrikespolitisk anknytning har studerats och klassificerats. Därefter har man analyserat om innehållet ger "positiva" eller "negativa" värdeomdömen om respektive ämnesområde. Sammanställningen resulterar sedan i en perspektivbild, där hela materialet sammanfattas med avseende på olika ämnesområden. Utredningen har också studerat tillgången på nyhetsmaterial hos TT och försökt bedöma hur nyhetsmaterialet utnyttjats.

Westerståhl konstaterar att tre stora områden är dåligt täckta i TV:s nyhetsrapportering, nämligen Östeuropa, Latinamerika och Australien/Oceanien. Beträffande de två sistnämnda områdena säger Westerståhl att TT:s material är relativt magert och att man därför på TV sannolikt inte haft tillgång till önskvärt nyhetsmaterial. Beträffande

Östeuropa är situationen dock en helt annan. "Av TT-materialet framgår att Sveriges Radio haft tillgång till ett relativt stort antal nyheter rörande Östeuropa, främst Sovjetunionen. Flertalet av dem saknas emellertid i TV-nytt och har inte varit föremål för kommentarer i Aktuellt eller Rapport."

De flesta nyheterna är negativa

Efter konstaterandet att Östeuropeiska nyheter är förbisedda i utlandsrapporteringen, trots att basmaterial uppenbarligen finns går utredningen över till att studera "perspektivbalansen". Som utgångspunkt för vidare studier konstateras att det övervägande flertalet nyheter får en negativ laddning. Av TV:s totala nyheter är förhållandet mellan positivt och negativt laddat material 1:4. (TV 1 1:3, 5; TV 2 1:5; Aktuellt 1:5; Rapport 1:7, 5; TV-nytt 1:2,5 och övrigt i TV 1 1:2, 5 samt övrigt i TV 2 1:4, 5)

Utgångspunkten för alla jämförelser mellan olika länder bör alltså vara att det skall finnas en övervikt för de negativa nyheterna. Att över huvud taget finna överskott för positiva nyheter för ett visst område bör vara exceptionellt.

Icke desto mindre visar det sig att fem områden får en positiv balans. Dessa områden är, i ordning efter hur stort det positiva överskottet är, Kina, Sovjetunionen, Polen, Jugoslavien och Kuba. De fem kommunistiska diktaturer.

De mest negativa balanserna får, i nämnd ordning, USA, Sydvietnam, Västtyskland, Portugal och Kambodja. Vad beträffar Sydvietnam och Kambodja skall

påpekas att det undersökta halvåret var det under vilket kommunisterna ockuperade dessa respektive länder.

Det kanske mot denna bakgrund är något förvånande att Sydvietnam och Kambodja inte toppar listan. Förklaringen ges i utredningens detaljanalys. Man har nämligen slagit ihop all rapportering av respektive områden till en helhet. Vid en detaljuppdelning på exempelvis "FNL" och regeringssidan i Sydvietnam blir bilden helt den väntade. D v s kommunistisidan får ett positivt totalperspektiv. En tabell visar avslöjande siffror:

	+	0	-
Regeringen	2,7	45,2	52,1
FNL	15,8	74,5	9,7

Med + avses positivt material, 0 neutralt och - negativt. Det kan tilläggas att FNL-sidan totalt sett fått större utrymme än regeringssidan och att FNL därför svarar för 88,3% av det positiva materialet, men endast 19,0% av det negativa materialet.

Vid en jämförelse mellan Öst- och Västeuropa fås liknande siffror. För Västeuropas del har Spanien inte medräknats, vilket försvagar entydigheten i materialet, men denna är ändå tydlig nog. Relationen positivt/negativt är för Västeuropa 0,9/1, medan den för Östeuropa är 4,5/1. Om man till Västeuropa lägger USA, Kanada och Japan och till Östeuropa lägger Kina, Nordvietnam och Kuba förstärks obalansen ytterligare. Siffrorna blir 0,8/1 respektive 5/1.

Westerståhls studie visar att t. o. m. Danmark fått mer negativa omnämnanden än Sovjetunionen.

Sammanfattningen av detta avsnitt görs av Westerståhl med följande ord: "Som det mest anmärkningsvärda resultatet framträder den starkt avvikande perspektivbalansen mellan å ena sidan de västliga demokratierna och å andra sidan de kommunistiska staterna." Westerståhl sätter detta förhållande i relation till Sveriges Radios förpliktelse att hävda de demokratiska värdena.

Som avslutning på redovisningen av den officiella utredningen som bevisar TV:s vänstervridning skall vi återge siffermaterial som anger förhållandet mellan positivt och negativt material för några länder. Siffran avser den procentuella andelen positivt material i förhållande till negativt material om samma område.

Etiopien	25,8
Rhodesia	14,3
Sydafrika	17,2
Uganda	0,0
Portugisiska besittn.	55,7

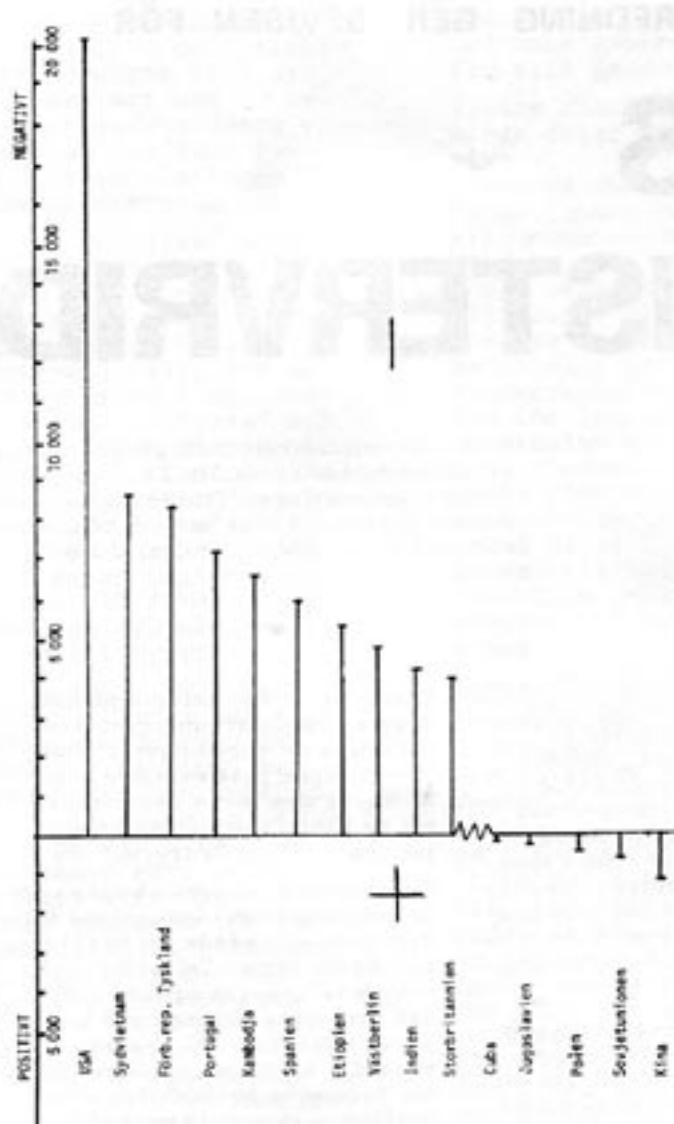

Diagram 2. Perspektivbalans: positiv-negativ. I tabellen redovisas perspektivbalansen (absoluta tal = sekunder) för de 10 mest negativt och de 5 mest positivt belysta aktörerna. Resultaten har för respektive aktör framräknats på så sätt att andelen programmaterial innehållande positiva perspektiv minskats med motsvarande andel innehållande negativa perspektiv.

Figuren är hämtad direkt ur den statliga utredning som bevisar vänstervridningen i TV:s utlandsbevakning. Det största överskottet av positiva inslag har Kina, medan USA står för det största överskottet av negativa inslag. Samtliga fem länder som har ett positivt överskott är kommunistiska diktaturer.

Egypten	68,1
Irak	43,2
Israel	27,5
Syrien	121,3
PLO m fl	5,8
Kambodja	19,1
Kina	545,5
Laos	32,6
Nordvietnam	81,7
Sydvietnam	30,2
Thailand	35,4
Danmark	28,7
Finland	18,1
Västtyskland	10,3
Norge	15,8
Storbritannien	41,7
Väst-Berlin	8,5
Polen	238,2

Sovjet	115,9
Kuba	816,7
USA	14,8
Totalt	25,9

Observera beträffande länder som Sydvietnam, Kambodja, Rhodesia, Sydafrika m fl, att de positiva notiserna vanligen avser oppositionella grupper inom landet. Den verkliga bilden är alltså än mer snedvriden.

Klas von Holst

ESTLAND

Före andra världskriget fanns den självständiga republiken Estland, medlem i Nationernas Förbund, erkänd av stormakterna och med goda förbindelser med Sverige. Idag har det självständiga Estland försvunnit från den politiska kartan. Contra redogör för det sovjetiska maktövertagandet i detta vårt grannland, i denna artikel som ingår i serien "Kommunistiska maktövertaganden".

Estland som självständig stat

Arkeologiska fynd visar att det i nära 3000 år har bott ester vid Östersjöns kust. Fram till 1200-talet var esterna ett fritt och självständigt folk. Men från den tiden har landet varit styrt av olika främmande härskare, något som kulminerade i Rysslands erövring av Estland från Sverige 1710.

1917

När tsardömet störtades i Ryssland 1917 såg esterna ut att återfå självständighet. Under tryck från estniska organisationer införde den provisoriska regeringen i Ryssland den 12 april 1917 en lag som upprättade en estnisk provins. Styrelsen i provinsen lades i händerna på ett folkvalt organ, Estniska Nationalrådet.

De estniska politiska ledarnas nästa mål var att uppnå självständighet, inom ramen för den ryska republiken, men den tilltagande oron i Ryssland efter marsrevolutionen 1917 gjorde att man snart började arbeta för ett helt oavhängigt Estland.

När Kerenskij's provisoriska regering störtades av kommunisterna den 7 november 1917, krävde Estland full självständighet. Den 28 november sammankallade Estniska nationalrådet (utom de kommunistiska ledarnas, 5 av 64) och beslöt att rådet från och med då representerade den högsta politiska makten i Estland. Rådet utlyste också val till en konstituerande nationalförsamling. Den verkställande makten tilldelades en kommitté inom nationalrådet.

Kommittén satte snabbt igång med statsbildningen. När de kommunistiska trupperna drog sig tillbaka från Estland, under tryck av den framryckande tyska armén, utfärda-

des självständighetsförklaringen den 24 februari 1918. Förklaringen fastställde landets gränser, garanterade de grundläggande fri- och rättigheterna, lade grunden för regeringens maktbefogenheter och förklarade Estland neutralt.

Tysk och rysk invasion

En provisorisk regering utnämndes med K. Päts som statsminister, men denna regering avsattes när tyska ockupationsstrupper ryckte in i Tallinn den 25 februari 1918. Under den tyska ockupationsstyrelsen återgavs den tyskättade baltiska adeln sina gamla privilegier. De försökte göra om alla de tre baltiska staterna till tysks provinser.

Under de månader som den tyska ockupationen varade uppställde en estnisk delegation regeringarna i de allierade länderna. I maj 1918 erkände Storbritannien, Frankrike och Italien Estland som självständig stat. Därmed blev tyskarna förhindrade att annektera Estland och nationalrådets ställning stärktes.

Tysklands nederlag i första världskriget och den därefter följande revolutionen i Tyskland innebar ett slut på den tyska ockupationen av Estland. Men då tyskarna drog sig tillbaka invaderades landet av ryska kommuniststyrkor den 28 november 1918. Målsättningen var att skapa en sovjet-estnisk regering. Redan den 11 november 1918, den dag då första världskriget slutade, hade emellertid den provisoriska estniska regeringen återupptagit sitt arbete. Snabbt utarbetade den en försvarsplan för landet. Den kommunistiska invasionen motarbetades med hjälp av frivilliga finska styrkor och en brittisk flottenhet. Våren 1919 drevs de sovjetiska styrkorna ut

ur landet, men strider pågick ända till slutet av året.

I juni 1919 lyckades den estniska armén avvärja ytterligare ett hot mot landets självständighet. En tysk armé med frivilliga stoppades i sina försök att återinföra tysk styre i Estland.

Kriget hade utarmat landet och öslagt dess ekonomi. Trots alla svårigheter byggdes det upp en civil administration. I april 1919 valdes den estniska nationalförsamlingen (riksdagen) och man tog snart itu med ett socialt och ett jordbrukspolitiskt reformprogram. En provisorisk grundlag garanterade de medborgerliga rättigheterna. Nationalförsamlingen utsåg en regering och en högsta domstol.

Fredsavtal med Sovjet

Regeringen i Estland var beredd att föresätta kriget så länge det var nödvändigt för att skydda landets oavhängighet. Så snart Sovjet var berett att uppe sin erövringspolitik var man beredd att uppta förhandlingar.

Den 31 december 1919 trädde ett vapenstillestånd i kraft, och den 2 februari 1920 undertecknades ett fredsavtal i Tartu (Dorpat). I avtalet erkände Sovjet-Ryssland Estland som självständig stat och avstod "frivilligt och för all framtid all överhöghet över det estniska folket och Estland som Ryssland tidigare haft. Alla internationella avtal som bygger på tidigare förhållanden, och som gav Ryssland sådana rättigheter, är härigenom satta ur kraft."

Men som vanligt hade kommunisterna inte för avsikt att följa avtalen. Redan innan avtalet var undertecknat kunde följande läsas i Ivestija den 28 januari 1920: "Kamrat Lenin svarade på frågor om freds-

villkoren med Estland...Man sa att vi inte skulle låta arbetare och soldater från Röda armén offra sitt blod bara för ett stycke land, så mycket mer som uppgivandet inte var avsett att vara för evigt...Arbetarna kommer snart att fälla regeringen och skapa ett sovjetiskt Estland, som kommer att sluta ett nytt avtal med oss."

Politiken i Estland var socialt och liberalt inriktad. Man hade genomlevt kaos, krig och revolution.Nu stod en ny period för dörren.

Det enda inre hotet mot den nya demokratiska styresformen kom från kommunisterna. Med stöd från Kroml försökte de sig på en statskupp den 1 december 1924. Resultatet blev att kommunistpartiet och dess frontorganisationer förbjöds 1925. Från denna tidpunkt tvangs kommunisterna att begränsa sin verksamhet till fentekolonnare och spioner.

Baltiskt samarbete

Estlands utrikespolitik resulterade i att landet erkändes av grannländerna och 1921 av stormakterna. Estland blev medlem i Nationernas Förbund i september 1921.

Estlands utrikespolitik byggde på tre huvudprinciper:

- 1) Samarbete med andra nationer inom ramen för Nationernas Förbund.
- 2) Ett närmare samarbete med de två andra baltiska staterna.
- 3) Ett gott förhållande till grannen i Öst, Sovjetunionen.

Initiativ för samarbete med de baltiska staterna togs 1919 och resulterade i en förvarspakt med Lettland 1923 och i ett samarbets- och vänskapsavtal mellan Estland, Lettland och Litauen 1934. Avtalen lade grunden till en oemördad utrikespolitik, och stärkte de ekonomiska och kulturella förbindelserna.

Relationerna till Sovjetunionen byggde på fredavtalet från 1920. 1932 undertecknades en nonaggressionspakt och 1933 anslöt sig bägge staterna till London-protokollet som definierade begreppet aggression. På grund av sovjetiskt ointresse utvecklades handeln mellan de två länderna inte nämnvärt, och spänningen efter kuppöversöket 1924 vidmakthölls.

Andra världskriget

När andra världskriget bröt ut ställde sig de baltiska staterna neutrala (liksom Sverige). Sommaren 1939 hade England, Frankrike och Sovjet fört förhandlingar om säkerheten i Europa. En av punkterna på dagordningen var en garanti till de baltiska staterna. Men som vanligt spelade Sovjet ett dubbelspel. Parallellt med förhandlingar-

Estlands parlament sammanträder med soldater från Röda Armén som övervakare.

na med England och Frankrike förde Stalin förhandlingar med Hitler.

Den 23 augusti ingick Sovjet en nonaggressionspakt med det nazistiska Tyskland, den s k Molotov - Ribbentrop-pakten (uppkallad efter de två ländernas utrikesministrar). I ett hemligt tilläggsprotokoll blev Finland, Estland och Lettland sovjetiskt intresseområde. Avtalet gav Sovjet fria händer i området.

Tilläggsprotokollet innebar i praktiken att Hitler och Stalin delade Östeuropa mellan sig. Genom nonaggressionspakten fick tyskarna klarsignal för anfallet mot Polen, som sattes igång den 1 september 1939 (andra världskrigets utbrott). När tyskarna ockuperat västra Polen ryckte ryssarna in i de östra delarna.

Estland påtvingas ny pakt

Följderna av Ribbentrop-Molotov-pakten märktes snart också i Estland. Sedan början av september 1939 hade sovjet-estniska handelsförhandlingar pågått i Moskva. Ryssarna krävde att Estlands utrikesminister personligen skulle underteckna avtalet, och K Selter reste därför till Moskva, dit han anlände den 24 september.

Ryssarna anklagade då esterna för att sätta Sovjetunionens säkerhet i fara. Motivet för anklagelsen var att en polsk ubåt som hade internerats i Tallinnn hamn hade lyckats ta sig ut. Parallellt med de ryska anklagelserna seglade ryska flottenheter in på estniskt territorium och röda armén samlades vid gränsen.

Molotov anklagade då den estniska utrikesministern för att vara oförnögen att försvara landets gränser. Molotov föreslog därför en förvarspakt som skulle ge Sovjet rätt att upprätta baser på estniskt territorium.

Molotov hotade med maktpråk: "Si-

tuationen måste finna en omedelbar lösning. Vi kan inte vänta längre. Jag råder er att böja er för Sovjetunionens önskemål, om ni vill undvika det som är värre. Ni bör inte tvinga Sovjetunionen att gripa till maktmedel för att nå sina mål."

Senare samma kväll förelades Selter att utkast till avtal. Molotov lugnade honom: "Vi vill understryka att regeringen i Sovjetunionen inte vill påtvinga Estland kommunism eller sovjettyre. Vi vill inte heller beröva Estland det allra minsta av landets självständighet. Hela det sociala och politiska systemet i Estland, med egen regering, eget parlament, egen utrikesrepresentation etc skall fortsätta som tidigare".

Den 25 september 1939 samlades den estniska regeringen för att överlägga om Sovjets krav. Den visste att den inte kunde få hjälp utifrån om Sovjet gick till angrepp. Regeringen fann därför att den måste acceptera Sovjets krav. En delegation under utrikesminister Selter reste till Moskva med instruktioner om att i princip gå med på de sovjetiska kraven, men att i förhandlingarna försöka minimera dem.

Förhandlingarna återupptogs i Moskva den 27 september under ledning av Molotov och Mikoja. Vid några av mötena var Stalin själv närvarande. Som ett nytt krav framställde Sovjet anspråk på att få stationera 35.000 man från armén och flygget på strategiska platser i Estland (tidigare hade det rört sig om krav på flottbasar). Stalin underströk kraven genom att säga: "Stationering av trupper ur röda armén, som vi idag har föreslagit, är absolut nödvändigt. Annars skulle inte våra flyg- och flottbaser få den säkerhet som är nödvändig så länge kriget pågår. Detta är enbart något som gäller i krigstid." Den estniska delegationen svarade

Bilden visar Röda Arméns inmarsch i Estland efter det framtvängade militärvätalet den 28 september 1939. I mitten den estniska generalen Nikolai Reek som senare avled i sovjetiskt fångläger i Sibirien.

att kraven var liktydiga med militär ockupation och hotade att avbryta förhandlingarna. Men sedan Stalin och Molotov reducerat kraven till 25.000 man och gjort några andra mindre eftergifter uppnåddes enighet. Efter avtalets undertecknande avblåstes det sovjetiska anfallet, som planerats mot Estland genom ett telefonsamtal från Molotov till fältmarskalk Vorosjilov. Selter själv hörde samtalet av misstag.

Paktens lydelse, och de hemliga tilläggsprotokollen, innebar ömsesidig militär hjälp i händelse av angrepp eller hot om angrepp. I arrendavtalets form avtog Estland från flyg- och flottbaser på Öarna och i hamnen Haldiski. Så länge kriget pågick hade Sovjet rätt att hålla tre garnisoner med sammanlagt 25.000 man i Estland. Parternas politiska system och deras suveränitet skulle inte beröras av paktens. I inledningen till paktens erkändes fredsavtalet från 1920 och nonsaggressionspaktens från 1932 som grundvalen för de båda ländernas förbindelser.

Den estniska delegationen hade kommit till slutsatsen att "om man inte gick med på avtalet stod Estland inte bara inför krig och ockupation utan också inför ödeläggelse". Stalin bestyrkte denna bedömning genom ett uttalande efter paktens undertecknande: "Jag kan försäkra er att den estniska regeringen har handlat i nationens intresse då den ingick avtalet med Sovjetunionen. Det som skedde med Polen kunde ha skett med er. Polen var ett stort land och vad är Polen nu? Var är Moscicki, Rydas-Smigly och Beck? Jag säger rent ut att ni handlat i ert folks intresse."

Pakten mellan Sovjet och Estland undertecknades den 28 september 1939. Den ratificerades behörigen och ratifikationshandlingarna utväxlades den 4 oktober 1939. New York Times skrev då: "Genom att underteckna de två avtalen kommer den lilla baltiska republiken helt under Sovjets kontroll."

De sovjetiska trupperna ryckte in så snart de nödvändiga praktiska arrangemangen var klara. Ryssarna hölls avskilda från befolkningen, för att på detta sätt undgå onödiga sammanstötningar. Men från första stund visade ryssarna sitt förakt för den estniska nationens suveränitet. De struntade i de restriktioner som gällde och kontaktade de hemliga estniska kommunistorganisationerna, och försökte värva agenter för undergrävande verksamhet.

Ultimatum och ockupation

Tyskarnas framgångar på västfronten i maj och juni 1940 fick negativa konsekvenser för de sovjetisk-estniska förbindelserna. Helt oväntat publicerade Pravda den 28 maj en artikel från sin Tallinn-korrespondent där de estniska myndigheterna anklagades för sympatier med England och hat "mot Tyskland och allt tyskt". Detta var en förvarning om ändrad sovjetisk taktik.

Den 14 juni ställde Sovjet ett ultimatum till Litauen. Den 15 juni nedsköt ett passagerarplan mellan Tallinn och Helsingfors, och den sovjetiska flottan blockerade all sjöfart. De sovjetiska trupperna i Estland sattes i larmberedskap. Den 16 juni anklagade Pravda Estland, Lettland och Litauen för att ha ingått en militärpakt mot Sovjetunionen. Den estniska regeringen förnekade detta, men ställdes ett par timmar senare inför ett ultimatum.

Den 16 juni 1940 lät Sovjet masken falla. Den estniska ministern (ambassadören) i Moskva, A Rei, kallades till utrikesdepartementet och mottog Sovjets ultimatum. Svar krävdes inom 84 timme. I ultimatumet anklagades den estniska regeringen för att inte ha upplöst militärpaktens med Lettland, för att ha utvidgat paktens till att omfatta även Litauen, för att ha hållit hemliga konferenser i december 1939 och mars 1940, för att ha främjat ett intimare samarbete mellan militärledningarna i de tre baltiska staterna, och för att ha

upprättat "ett speciellt pressorgan för den baltiska militärpaktens, Revue Baltique."

Sovjet hävdade att alla dessa åtgärder var brott mot den sovjetisk-estniska paktens, och att de utgjorde ett hot mot Sovjetunionens säkerhet. Därför krävde ryssarna att "1) det omedelbart bildas en estnisk regering som har förmåga att uppfylla förpliktelserna i den ömsesidiga paktens. 2) Fri rörelse skall garanteras ryska trupper som skall stationeras i Estlands viktigaste städer, för att garantera att paktens hålls och för att förhindra tänkbara provokationer mot de estniska förklagningarna i Estland."

Om Estland godtog kraven skulle det innebära militär ockupation. Kream dolde inte sina avsikter att underkuva en liten granne. Den estniska regeringen hade inget val. Den accepterade Sovjets ultimatum, och röda armén marscherade in.

De ryska anklagelserna saknade grundval. Inte ens sedan Sovjet lagt beslag på de estniska arkiven försökte man underbygga sina anklagelser. Under förhandlingarna i september hade inga invändningar rests mot avtalen mellan Estland och Lettland. De regelbundna överläggningarna mellan utrikesministerna avhölls enligt traktatens från 1934. Den märkligaste anklagelsen var emellertid att tidskriften Revue Baltique skulle vara ett organ för den baltiska militärpaktens. Tidskriften var en vanlig kulturtidskrift.

Röda armén fullföljde sin ockupation av Estland den 17 och 18 juni 1940. Det estniska folket var förbittrat och resignerat, men hoppades att en sådan internationell förbrytelse inte skulle förbli ostraffad.

Estland underkuvas

Kream skände nu en av sina bästa experter, A A Zjdanov, till Estland, för att leda landets inordnande i Sovjetunionen. Zjdanov kom till Tallinn i juni 1940 och besökte då president Päts. Zjdanovs planer klarade de följande dagarna. Beskyddad av sovjetiska stridsvagnar och bajonetter började de få estniska kommunisterna att få brätton. Genom hot och skrämselfpropaganda arrangerade de den 21 juni 1940 en demonstration vid vilken bara en handfull arbetare slöt upp. Huvuddelen av deltagarna var sovjetiska arbetare från de ryska baserna, ryssar från gränsbevakningarna eller soldater i röda armén i civila kläder. Den estniska polisen förhindrades att upprätthålla ordningen.

Under sitt andra besök hos presidenten förklarade Zjdanov att vilje ha Johannes Vares som stats-

minister. Vares var okänd som politiker, men hade klara sovjet-sympatier. Han presenterade senare sin ministerlista, som inte innehöll några kända kommunister, men väl utslutande personer med radikala och vänsterinriktade åsikter. President Päts var ännu formellt statsöverhuvud, men i praktiken var hans roll reducerad till den som ockupationsmaktens fånge.

Den sovjetiska ambassaden i Tallinn blev nu landets verkliga maktcentrum. Regeringsförklaringen, som skrevs i ambassaden, underströk att Estlands självständighet bara kunde garanteras genom en fast knytning till Sovjetunionen. Men det gjordes tills vidare inga försök att genomföra genomgripande sociala och ekonomiska reformer.

Kommunisterna övertog radion och pressen och kunde på så vis kontrollera nyhetsförmedlingen. Höga polisfunktionärer arresterades och NKVD (dåvarande namn på Sovjets hemliga polis) började sitt arbete. Måttliga massarresteringar följde. Snart var fångelserna fulla av personer som kommunisterna ansåg var farliga för regimen. Många ledande personer i Estland begick självmord för att undslippa NKVD:s terror.

Estland inordnas i Sovjetunionen

Uttrycket "baltiska val" har blivit ett begrepp. Det var en föregångare till de många valfarsor som senare har arrangerats under kommunistiska regeringar. Under marionettregeringens kontroll, understödd av röda armén, fick esterna välja mellan att rösta på sina förtryckare eller underkasta sig kommunistisk terror. Zhdanov gav order om val till andra kammaren den 14 och 15 juli. Vallagen sa att det skulle gå 35 dagar mellan utlysandet av ett val och valdagen. I strid mot författningens utfärdade regering den 5 juli en förordning som begränsade tidsfristen i vallagen och samtidigt innebar andra stora förändringar i den. Förordningen gjorde slut på domstolarnas möjlighet att kontrollera valförfarandet och satte alla valnämnder direkt under kommunistpartiet, något som underlättade valfusk.

Bara 3½ dag gavs för att nominera kandidater. Till kommunisternas gränslös klarade de politiska partierna av detta och kunde därmed konkurrera med "Estniska Arbetarförbundets" lista, en av kommunistpartiets frontorganisationer. Men oppositionens kandidater passade inte in i Zhdanovs planer, och regeringen utfärdade därför den 9 juli en ny förordning som krävde att alla kandidater måste lägga fram ett valprogram.

Trots att oppositionen bara hade några timmar på sig klarade man fristen. Några oppositionskandidater tvangs dock dra sig tillbaka på grund av hot och våld. Andra kandidater underkändes av valnämnderna, som handlade på order från kommunistpartiet. I några valdistrikt kom emellertid ordern ut för sent och där hade oppositionens kandidater redan godkänts. Följden blev att valnämndens beslut i dessa distrikt underkändes.

På detta sätt arrangerades så att enbart kommunistpartiets kandidater stod på valsedeln på valdagen. Hela den kommunistiska polismakten sattes in på att få så många människor som möjligt till valurnorna. Hot användes. Den som vägrade blev stämplad som "folkets fiende". I vallokalerna uppmanades väljarna att inte använda valbåsen (där man i hemlighet kan lägga in sin röstsedel i valkuvertet). Den som ändå gjorde det blev öppet hotad i vallokalen.

Soldater från röda armén stod på vakt vid valurnorna, och under själva valet anordnades militära makt demonstrationer för att understryka vilka som var herrar i landet. Det offentligt gjorda valresultatet visade att valdeltagandet var 84,1 % och att 92,8% hade röstat på de kommunistiska kandidaterna. Omedelbart efter valet framlades förslag om genomgripande författningsändringar, och att Estland skulle införlivas med Sovjetunionen. Trots NKVD-terrorn och de ryska trupperna lät sig esterna inte underkuvas utan motstånd. Den 17 och 18 juli genomfördes spontana patriotiska demonstrationer, och bara genom insatser från ryska stridsvagnar och soldater klarade marionettregeringen av de dagarna.

Det olagligt valda kommunistparlamentet sammankallades den 21 juli 1940. Dess 80 medlemmar var handplockade av kommunistpartiet, för att bekräfta de beslut som redan var fattade i Moskva. Kommunistparlamentet var samlat i tre dagar. I det estniska folkets namn antogs fyra resolutioner som skulle göra Estland till en sovjetrepublik. Den 21 juli antogs en resolution som innebar att ett sovjetiskt samhällssystem infördes i Estland.

Dagen därpå blev ytterligare en resolution antagen som sades uttrycka det estniska folkets vilja. Den lød: "Vi anhåller att Högsta Sovjet i Sovjetrepublikernas socialistiska union erkänner den estniska sovjetrepubliken som fullvärdig medlem på samma sätt som den ukrainska sovjetrepubliken och andra sovjetrepubliker."

Nästa steg var att avlägsna president Päts, som officiellt fortfarande innehade presidentämbetet.

Hans "avsägelse" "godkändes" av kommunistparlamentet den 23 juli, varefter statsminister Vares utnämndes till tjänstgörande president. Kort därefter blev Päts deporterad till Sovjetunionen.

Sista akten i dramat för att krossa Estlands självständighet utspelades i Kreml. En delegation från kommunistparlamentet överlämnade en petition till Högsta Sovjet, där man ansökte om att bli upptagen som sovjetrepublik. Självfallet bifölls ansökan, som stadfästes den 6 augusti 1940.

Införlivandet erkändes ej

Efter det att kommunistparlamentets beslut blivit känt i utlandet protesterade estländska diplomater hos de regeringar där de var akrediterade. Regeringarna uppmanades att inte erkänna det olovliga maktövertagandet i Estland. I Kaiv, Estlands generalkonsul i New York, skrev den 23 juni till den amerikanske utrikesministern: "Som den främste representanten i detta land för den förra lagligt valda regeringen, betraktar jag de senast genomförda valen som ogiltiga, likaså alla de lagar som olagligen antagits av det olagligt valda parlamentet, i synnerhet då beslutet att uppgå i Sovjetunionen."

Den estniska ministern i London, A Tooma, protesterade hos brittiska UD. I protesten heter det: "Beslutet att uppgå landets självständighet har uppenbarligen fattats under tryck och det kan icke uppfattas som ett fritt och ärligt uttryck för önskemålen hos den överväldigande majoriteten av det estniska folket."

De utländska regeringarna förklarade att alla beslut fattade i Estland efter Sovjets ockupation betraktades som olagliga. Mest bestämt uttrycktes det av den amerikanska regeringen. Den 27 juli 1940 gjorde den amerikanske biträdande utrikesministern Sumner Wells ett officiellt uttalande där han sade att de baltiska staternas självständighet och territoriella integritet krossats med uppsåt och genom konspiratoriska metoder. I enlighet härmed skulle USA fortsätta att erkänna den fungerande generalkonsulin i New York som republiken Estlands diplomatiska representant och vägra att erkänna Sovjetunionens införlivande av Estland.

Sverige var däremot det första land som redan 1940 erkände Sovjets införlivande av Estland. Det kan nämnas att Storbritannien, USA och Norge ännu idag vägrar att erkänna detta, och att den nya australiska regeringen tog tillbaka det erkännande som den tidigare ministern Gough Whitlam gjorde i början av 1970-talet.

Statschefer bakom terrorismen

Den internationella terrorismen styrs och dirigeras i stor utsträckning av två inflytelserika ledare i tredje världen Fidel Castro och Moammar Khadafi. Och bakom bägge kan man se Moskva.

Den internationella terrorismen har under senare tid blivit ett aktuellt problem även för oss svenskar. I början av april avvärdades en hotande terrorkatastrof i vårt land. Bakom den planerade kidnappningen av f.d. statsrådet Leijon med åtföljande bombdetonationer i centrala Stockholm låg Baader-Meinhof-proselyter, latinamerikanska terrorister samt svenska sympatisörer. Statsrådet Ola Ullsten klargjorde i en intervju i DN sin kompromisslösa inställning till terrorismen. Statsrådet menade i intervjun dock, att Baader-Meinhof-ligan och motsvarande grupper saknar politisk förankring.

I själva verket är grupper som Baader-Meinhof, Röda Armén, PFLP, Svarta September, IRA, ETA m.fl., doktrinära brigader med rötter utgående från en väl etablerad tradition av politisk terror. Det ideologiska fundamentet består av en blandning av marxism-leninism samt bakuninism, den senare ideologin härledd från den ryske samhällsombestörtaren Michail Bakunin (1814-1876). Bakunin förespråkade terror och förstörelse som ett medel att skapa kaos i samhället. Ur ett sådant revolutionärt ragnarök skulle sedan framtidens idealsamhälle uppstå. Bakunin skrev tillsammans med terroristen Netjafov 1869 "Revolutionärens katekes". Ur § 2 i denna skrift citeras: "Han (revolutionären) är en oförsonlig fiende till denna värld, och om han fortsätter att leva i den så är det uteslutande för att så mycket mer effektivt förgöra den."

Dagens terrorister bekänner sig tveklöst till marxism-leninismen, trots påståenden om motsatsen. Terroristerna utgör i detta ideologiska perspektiv proletariats elittrupp, som med sin ödeliggjande verksamhet vill påskynda histo-

riens dialektiska process av de oförsonliga motsatsernas spel.

Khadafi spindeln i nätet

Den internationella terrorismen binds samman av ett nät med många maskor. Förgrundsgestalt bland terrorister är den ökände Ilich Ramirez Sanchez, "Carlos", ursprungligen från Venezuela. Denne organiserade 1972 massakern på Lod-flygplatsen i Israel, då 28 oskyldiga människor mördades och över 70 skadades allvarligt. "Carlos" anses också ha varit med och planerat München-massakern 1972, då 11 israeliska toppidrottsmän bragtes om livet. Otaliga andra mord-och terroraktioner har denne bandit på sitt samvete.

De olika terroristfraktionerna har skilda bevekelsegrunder för sina respektive aktiviteter, men terrornätet knyter dem alla samman. En

spindel i nätet förefaller att vara den libyske statschefen Moammar Khadafi, som i sitt hat till "sionismen" förenar sig med de kommunistiska mördarbanden. Den tyska tidningen "Die Welt" har rapporterat, att Khadafi sedan ca två år tillbaka i en kommandotrupp utbildar libyer till "specialuppdrag". Vid upprepade tillfällen har medlemmar ur detta elitförband ertappats inför planerade terroraktioner. Bl.a. har man flera gånger försökt oskadliggöra en landflyktig ex-minister.

"Carlos" betraktas av Khadafi som en hjälte och har av statschefen belönats med 2 miljoner och en lyxvilla i Tripolis, bl.a. som tack för de av "Carlos" iscensatta s.k. OPEC-morden.

Under årens lopp har vidare ett stort antal terrorister och yrkesmördare haft en fristad i Libyen.

Där fick medlemmar av Svarta September-angagerade vid München-morden- asyl och erhöll 7 miljoner. Enligt uppgifter från exil-libyer i Egypten har vapnen som användes vid München-massakern smugglats in i Västtyskland genom libyskt diplomatbagage. Samma rutin förmodas ha tillämpats vid ett flertal andra bestialiska terrormord.

Castros roll

Om Moammar Khadafi är den internationella terrorismens främste mecenat, utgör också Kubas kommunistiske diktator Fidel Castro en betydelsefull faktor i sammanhanget. Castro har enligt en rapport från den västtyska underrättelsetjänsten rekryterat tusentals latinamerikaner att ingå i en revolutionär "Europa-brigad". Denna skulle enligt rapporten ha som uppgift att ta sig in i Västeuropa - något som inte borde erbjuda några större svårigheter - för att där infiltrera och organisera kadrer på den yttersta vänsterkanten. Syftet att genom terror- och sabotageaktioner skapa kaos och skräck, förberedande den väpnade revolutionen. Planerna för detta kubanska initiativ skall ha utformats på en latinamerikansk kommunistkongress i Argentina i februari 1976. Till ledare rapporteras ha utsetts Kubas vice premiärminister Carlos Rodríguez. Till Europa skulle terroristerna komma via Luxemburg och Paris i nära samarbete med KGB. Medlemmarna i kommandot presenteras som politiska flyktingar.

Sprängningen av den västtyska ambassaden 1975 och den senast avslöjade, planerade terroraktionen tyder på, att Sverige kommit i blickfånget som lämplig skådeplats för denna typ av politisk aktivitet. En bidragande orsak till detta är utan tvivel vårt lands osedvanligt liberala invandringslagar beträffande de som med en ofullständig formulering betecknas som "politiska flyktingar". Också mot bakgrund av ovan nämnda västtyska rapport får vi därför vara beredda på flera terroristiska stämplingar och på att förstärka skyddet däremot.

Politiskt våld

Ingen förnuftig människa förringar i dag hotet från den internationella terrorismen. Och med mäktiga understödjare som Khadafi, Castro samt säkert många fler kommunistiska landsledare, torde man ha obegränsade resurser. Det är dags att väst vaknar upp för att kunna stå rustat inför det väpnade våld som när som helst kan flamma upp och sprida sig som en prairiebrand. Terrorn måste bedömas för vad den är: En hänsynslös politisk våldsmåfästning.

Tommy Hansson

Rhodesias moderata svarta

Under sitt besök i Rhodesia, från vilket han rapporterade i förra numret, sammanträdde Contras medarbetare Nils-Eric Brodin med Jeremia Chirau, som är en av de främsta svarta politiska ledarna. Chirau har länge varit politiskt aktiv som såväl senator som minister. Han är en moderat förespråkare för de svarta, som hävdar att det är möjligt att nå majoritetsstyre genom fredlig utveckling.

Chirau är ordförande i stamhövdingarnas råd och ledare för det nybildade partiet "Zimbabwe United People's Organization".

Contra frågade Chirau om hans partis utsikter och möjligheter:

"Jag har länge planerat att bilda ett demokratiskt styrt parti, baserat på den svarta Zimbabwe-befolkningens tänkande. På grund av såväl interna som internationella händelser ansåg jag nu tiden mogen.

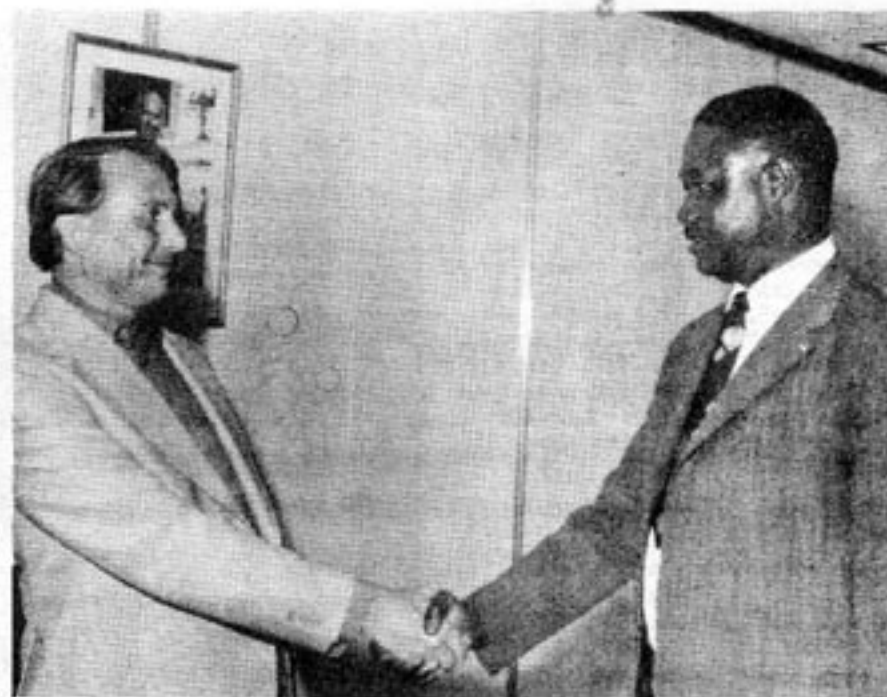
"Jag tror att ZUPU kommer att få befolkningens överväldigande stöd, särskilt bland den kristna delen av

den svarta befolkningen, som är mycket angelägen om fred, harmoni och stabilitet, och motsätter sig det upptrappade våldet mot den svarta civilbefolkningen och mot vita präster och missionärer.

"Jag tror att de s k nationalistledarna inte är representativa för Rhodesias/Zimbabwes folks strävanden, utan att det är en samling egoistiska opportunisterna vars handlande dikteras av dem som står bakom dem.

"Jag ser fram mot ett majoritetsstyrt Zimbabwe som upprätthåller ett nära och gott samarbete med den vita befolkningen. Det är nödvändigt att de vita även framdeles spelar en viktig politisk och ekonomisk roll, för att skapa ett oavhängigt starkt Zimbabwe med lika rättigheter för alla medborgare.

"Jag hoppas att varje vit i detta land skall se Zimbabwe som "sitt hem", för här finns det plats för honom och möjlighet för honom att delta i en ljus framtid."

Den fria företagsamheten (4)

Den nödvändiga vinsten

I detta nummer avslutas artikelserien om den fria företagsamheten och dess villkor, med en artikel som diskuterar vinstens betydelse, och varifrån vinsten kommer.

Vinsten är antagligen ett av de mest missförstådda orden i svenska språket. De flesta förstår varken den ekonomiska nödvändigheten med vinst, eller vad vinst är. Det är inte heller många som vet hur stora de verkliga vinsterna är.

För att gå rakt på sak: Vi behöver vinsten för att framtiden är osäker. Att satsa på framtiden är att ta en risk. En person (företagaren) klarar av att tillgodose andras efterfrågan i morgon bara om han är beredd att riskera sitt kapital idag. Att effektivt kunna tjäna sina medmänniskor blir möjligt först om tjänaren till en viss del spekulerar om framtiden. Någon var tvungen att spekulera genom att satsa enorma kontanta summor på fabriker, utrustning, råmaterial, arbetskraft och en försäljningsorganisation, bara för att ha ett kylskåp, en kostym eller en möbel färdig att erbjuda dig just då du ville ha den.

Utan vinst - arbetstväng

Förhoppningen att göra vinst är en nödvändig beståndsdel i ett samhälle med fri företagsamhet. Vinsten förser dem som tar riskerna med den nödvändiga ersättningen för att de skall vara beredda att stå till tjänst för sina medmänniskor. Och vinsten talar om var resurserna skall satsas. En vinst som visar sig i bokslutet är i själva verket en belöning för att man effektivt har tillhandahållit något som folk ville ha.

Utan vinst skulle Sverige inte vara ett fritt land, eftersom det då inte skulle finnas något medel för att få människor att frivilligt stå till tjänst med det som andra människor önskar. Staten skulle finna det vara nödvändigt att införa ar-

betstväng, precis som i de diktaturer där slavarbetsläger är viktiga delar i ekonomin.

Företagare som begår misstag

Det är inte vinsten, utan förhoppningen att göra vinst som är det centrala och som får hjulen att snurra i ett fritt samhälle. Vinsten kan vara negativ (förlust) lika väl som positiv. Det uppskattas att under ett normalt år så visar en fjärdedel av alla företag förlust. Vi har alltså ett system med inte bara vinst, utan vinst och förlust.

Negativa vinster (förluster) är ofrånkomliga bevis på att företagare (risktagare) gör fel i sina bedömningar. Att företagaren misslyckades med att tjäna sina medmänniskor effektivt. I detta påstående ligger införstått att nya konkurrenter har möjlighet att gå in på marknaden för att tjäna konsumenterna. Det är en allmän regel att så är fallet i Sverige, utom i de branscher där staten har infört bestämmelser som hindrar konkurrensen.

Vinst är höjd effektivitet

Många människor missuppfattar vinsten. De tror att den är något som betalas till producenten av konsumenten. Att vinsten tas ur konsumentens ficka. Det är långtifrån så. Vinsten betalas inte av konsumenten. En tillverkare höjer inte priserna för att få en viss vinstmarginal.

Det är visserligen sant att en affärsman kalkylerar in en viss vinst när han lägger upp sina planer. Men det är bara för att kunna bestämma om han skall gå in

på marknaden eller ej. Om han skall ta risken eller ej. I själva verket kan affärsmannen inte få konsumenterna att betala ett enda öre mer för varan än vad de redan är beredda att göra, på grund av marknads läge. Tillverkaren kan aldrig glömma att konsumenterna hela tiden har andra möjligheter öppna och att de kan få sin efterfrågan tillgodosedd av andra. Tillverkarens problem kan därför sammanfattas: Han kan bara uppskatta vad konsumenten är beredd att betala (till detta behöver han marknadsundersökningar). Men han kan inte tala om för konsumenterna vad de ska betala. Han kan bara erbjuda ett bra och lockande pris och sedan se vad som händer.

Är konsumenten beredd betala?

Tillverkaren-planeraren börjar alltså på försäljningssidan och räknar baklänges för att se om han kan tillverka och sälja en produkt till det pris som han tror att konsumenterna är beredda att betala. Observera den totala avsaknaden av tvång. Tillverkarens utmaning är att han måste organisera och omorganisera sina produktiva tillgångar till dess att kostnaderna är så låga att han kan tjäna konsumenterna och ändå få vinst.

Det är av denna helt praktiska anledning som vinster aldrig kan läggas "på" priserna. Istället uppträder vinsten som genom ett trolleri bara på de ställen där det förut fanns kostnader. Vinsten kommer inte ur någons ficka. Vinsten skapas genom god företagsledning och kostnadsbesparande effektivitet.

Tom Rose

Myt eller verklighet

Nur skall man förklara marxismens seger i världen, ca 100 år efter upphovsmannens död? - Det är en av de frågor som fil.dr. Tage Lindbom svarar på i sin nya bok "Myt i verkligheten - En studie i marxism". Pro veritate förlag, Uppsala. Ett skäl till den marxistiska metanorfen förklarar vara, att ideologin är "total", dvs. den gör anspråk på att förklara allting. Författaren menar vidare, att marxismen kan erbjuda en psykologisk energikälla i klasshatet. Allt ont i samhället förklaras nämligen utgå från en förtryckande klass som monopoliserar ägandet. Denna klass består i marxismen ett oförsonligt hat.

Tage Lindboms kritik av marxismen är särskilt intressant genom sitt djupperspektiv och höjer sig definitivt över det mesta som har skrivits i ämnet på svenska. Författaren var chef för Arbetarrörelsens arkiv i Stockholm 1938-1965 och besitter som f.d. socialist värdefulla erfarenheter. Han har tidigare utvecklat sin sakkunskap i ett antal filosofiskt-samhällskritiska publikationer de senaste 10 åren. Det är svårt att tänka sig en mera kompetent kritiker av marxismen än just Tage Lindbom, varför det är en förhoppning att boken får stor spridning, både bland marxister och icke-marxister. Den debatt som boken uppfordrar till har alltför länge lyst med sin frånvaro.

Är marxismen en vetenskap eller ett myt-system? - Den frågan besvaras egentligen genom bokens titel, men först efter en noggrann undersökning. Det vetenskapliga i marxismen består i en någorlunda korrekt beskrivning av sociala förhållanden i industriella koncentrationer under samtiden. Vissa av Marx ekonomiska teorier är också intressanta, även om den moderna utvecklingen sprungit ifrån dem. Det är, menar Tage Lindbom, när Karl Marx ger sig in på historiska spe-

kulationer som han förlorar greppet om verkligheten. För samtidigt som den beskrivna ideologin framträder som ett analytiskt system med vetenskapliga anspråk, är den också en frälsningslära. Denna kombination skiljer marxismen från konkurrerande ideologier och förklarar fanatismen hos troende marxister. Lindbom skriver på s. 104: "Marxismen kulminerar i en högrömantisk världsbild, i vars mitt den kosmiska, universella, allsmäktiga Människan står, detta 'All-Jag', som skall sätta sig i Guds ställe och bli världens härskare och skapare." Marxismens stora paradox enligt författaren är, att den egoistiska intresseavarelse som människan förklaras vara, som historiens slutmål skall förverkliga ett kollektivistiskt lyckorike.

En av dr. Lindboms främsta för-tjänster är, att han obevekligt sätter fingret på marxismens ömma punkter. Boken tar också upp Marx kvaddade teorier om de industrialiserade ländernas snara undergång. I stället för att England, Belgien och USA drabbats av revolutionen har det varit underutvecklade länder som Ryssland, Kina m.fl. som fallit. Dock inte som ett resultat av någon folkresa, utan som en följd av ett undermineringsarbete av en fanatisk minoritet eller med utifrån kommande hjälp. Det är också anmärkningsvärt, att marxismen inte kan förklara varifrån materien kommer eller vad det är som styr de lagar enligt vilka materien förutsätts fungera. Detta är en desto allvarligare försummelst eftersom allt, enligt marxismen, består av materia. Människan reduceras till materia i rörelse och som sådan underställd materiens dialektiska utvecklingsprocess. Djupare än så går inte marxismen. En vidareutveckling av detta resonemang skulle nämligen kunna få till följd att marxismen måste erkänna förekomsten av en Gud som

Yrkesrevolutionär

Politisk teater har blivit allt vanligare under senare år. Det har växt upp en skog av "fria teatergrupper", som med frikostigt ekonomiskt stöd från samhället spelar olika nyskrivna vänsterradikala pjäser. Ofta på skolor, där närvaro är obligatorisk.

Teatern som uttrycksform för andra politiska idéer har knappast förekommit. Det är därför med stort intresse man tar del av författaren Melker Johnssons nyttigivna pjäs "Yrkesrevolutionären". Pjäsen har nämligen ett klart politiskt budskap, som inte hör hemma på den extrema vänsterkanten.

Pjäsen är en uppgörelse med de överdrivna nitiska revolutionsromantikernas livsstil och hänsynslöshet. Pjäsens "hjärte" skulle väl snarast kunna karakteriseras som socialdemokrat, men en socialdemokrat som fått inblick i revolutionärernas tänkesätt och tar kraftfullt avstånd från detta.

En naturlig reaktion för den somoreflektat läser pjäsen är att "så går det inte till, så'nä människor finns inte". Men den som

styr tillvarons lagar. Och marxismen bygger på ateismen.

I Tage Lindboms filosofiskt-politiska perspektiv är marxismen ett resultat av västerlandets sekulariseringsprocess. Författaren hävdar dock i slutorden: "Dessa framgångar skall inte låta förvilla oss. Ty marxismen går sin sista strid till mötes, striden mellan ljuset och mörkret. I denna sista strid kommer ljuset att segra över mörkret." Tommy Hansson

Tage Lindboms bok "Myt i verkligheten - En studie i marxism" är utgiven av bokförlaget Pro Veritate i Uppsala. Pris: 30:-

vo - en

brev till Contra

har djupare insikter i de små extrema revolutionära gruppernas verksamhet inser att det i stort sett är en autentisk skildring av den diskussion som förs i dessa grupper och de metoder som diskuteras.

Mot bakgrund av den i Stockholm den 1 april avslöjade terroristlig framstår pjäsen dessutom som dagsaktuell, trots att den har flera år på nacken (ingen etablerad förläggare har åtagit sig utgivningen, vilket gör att författaren har gett ut pjäsen på eget förlag).

Författaren Melker Johnson har själv en bakgrund som clarteist, som medarbetare i socialdemokratiska tidningar och tidskrifter som Ny Tid och Tiden. I en intressant efterskrift skildrar han sin politiska utveckling och hur han så småningom kommit till insikt om hur "den mänskliga medkänslan för ett lidande folk exploaterades av antidemokratiska krafter i vårt eget land". En insikt som växte fram när det blev "omöjligt att blunda för vad den kommunistiska diktaturen förde med sig" i bl a Vietnam.

Pjäsen rekommenderas varmt för uppsättning på någon teater. I bokform säljs "Yrkesrevolutionären" av Contra till ett pris av 25:- (i bokhandeln 29:-).

Carl G. Holm

SPECIALERBJUDANDE

Genom Contra kan Melker Johnsons pjäs "Yrkesrevolutionären" köpas för 25:-. Sätt in pengarna på postgiro 85 95 89 -4 eller bankgiro 261 - 2638.

Herr redaktör!

Jag har med stort intresse läst Er tidskrift. Även om jag inte gillar alla inlägg i den, tycker jag det är bra att Ni söker sprida upplysning om den kommunistiska våldsläran, jag tycker därför att det är en beviselse att Ni svävar på målet när det gäller Sydafrika och Rhodesia. De vita rasregimerna kan bara inte accepteras. Om Er korrespondent Nils-Eric Brodin inte kan inse detta, bör Ni vidta nödvändiga åtgärder. Att levnadsstandarden är högre i Rhodesia än i omgivande länder och att Rhodesia har ett vettigare ekonomiskt system är helt ovidkommande. Den samhällsriktighet, som Brodin tycker sig se mellan vita och svarta kommer snart att dränkas i en orgie av blod. Alltmedan kriget trappas upp. Hadde portugiserna inte varit så inskränkta, att de trots sig ha möjlighet att bevara sin överhöghet, skulle säkert Angola och Mozambique ha besparats sina nuvarande regimer. Tyvärr finns det alltid konservativa människor som Brodin, som på grund av sitt motstånd mot nödvändiga förändringar arbetar för den utveckling de främst motsätter sig. Utan galenskapen hos vissa ryska reaktionärer före 1917, skulle Lenin inte haft en chans. Ibland har man som liberal en känsla av att bristen på vyer och en viss intellektuell begränsning oftast är en förutsättning för att kunna omfatta den konservativa samhällssynen.

John-Erik Janson

Redaktören svarar:

Vi beklagar om Contras inställning rörande Rhodesia och Sydafrika har missuppfattats. Inom redaktionen ser vi en svart majoritetsregering, gärna med inlägg av vita, som den enda långsiktiga lösningen för att undvika blodbad i Rhodesia. Detta torde även ha framgått av Sven Enbergs kommentar till Brodins artikel. Det är e-

mellertid samtidigt redaktionens uppfattning att den linje som företräds av Nkomo och Mugabe inte skulle leda till en svart majoritetsregering, utan till en minoritetsregering av samma typ som i Mozambique eller Angola. Rhodesiaproblemet är utomordentligt svårlöst. Contra ser inte som sin uppgift att i olika frågor propagera för den ena eller andra uppfattningen, utan att presentera information som belyser aktuella samhällsproblem från utgångspunkter som förbises av övriga massmedia. Contra som enda nyhetsförmedlare skulle därför bli obalanserad, men Contras uppgift är att komplettera övrig bevakning, för att skapa balans.

Redaktionens förhoppning är att Nils-Eric Brodins rapporter från södra Afrika har bidragit till att ge läsekretsen ett vidare perspektiv på problemområdet.

Redaktionen

-Jag såg honom först!

notiser - Sverige

SOCIALDEMOKRATERNA OCH IDB KONTROLLERAR PRESEN:

Under våren har svenskt medlemskap i International Development Bank, IDB, diskuterats flitigt. Regeringen har föreslagit medlemskap, vilket har förorsakat protester från oppositionen och ett par folkpartier. Socialdemokraterna har visat moralisk indignation över att Sverige skall delta i den "imperialistiska" IDB. Det är mot denna bakgrund intressant att konstatera att den socialdemokratiska regeringen under sina sista fyra år vid makten överförde 26 milj kr till IDB, utan att ansöka om medlemskap. Överföringarna ledde till stora svenska exportaffärer i bl a Brasilien, (Barometern, Kalmar)

ATT HÅLLA VALLÖFTEN

Före valet var Elvy Olsson ordförande i civilutskottet, som bl a behandlar bostadspolitik. Missnöjet med henne var stort, och intressenter på bostadsmarknaden utverkade ett hemligt vallöfte från centerledningen att Elvy Olsson skulle ersättas efter valet. Så har nu skett, men det var knappast avancemånget från utskottsordförande till bostadsminister som de missnöjda hade förväntat.

BISTÅNDET TILL KUBA MINSKADE EJ:

Den nya regeringen gjorde stor affär av att den minskade u-hjälpen till det kommunistiska Kuba, med motiveringen att landet inte borde få bistånd om det hade råd att föra krig på andra sidan Atlanten. Minskningen var från 40 till 35 miljoner kronor. Även vi på Contra trodde regeringen på orden, när vi i förra numret behandlade det svenska u-landsbiståndets länderinriktning. Det skulle vi emellertid inte ha gjort. Vid ett närmare studium av budgeten visade det sig nämligen att det dykt upp en ny post, under vilken 5 milj kr avsatts till Kuba. Det gäller information och kulturellt utbyte m m med länder i "tredje världen", och särskilt då dem som får minskat bistånd, 5 milj kr - dvs hela minskningen av Kuba-biståndet - avdelas för Kuba under denna nya budgetrubrik.

Den socialdemokratiska partikongressen nästa höst får behandla en motion som i förtäckta ordalag kräver presscensur. Uppseendeväckande nog är motionen författad av en socialdemokratisk ledamot i landstinget i Värmland, Uno Larsson i Kristinehamn. Larsson föreslår att PO, pressombudsmannen, skall få en "förlängd arm" på länsstyrelserna, för att "sanera den allmänna skrivarfrossans utbredning i snart sagt anarkistisk måttlöshet". Det behövs enligt Larsson skärpt övervakning av pressens skrivelser. Till socialdemokraternas försvar skall sägas att arbetarekommunen i Kristinehamn har yrkat avslag på motionen, och att detta säkerligen kommer att följas av partikongressen. (GP)

SVERIGE INTE LÄNGRE FREDLIGAST

Sverige var tidigare känt som ett av de fredligaste länderna på arbetsmarknaden. Den positionen har gått förlorad de senaste åren, främst på grund av de vilda strejckerna. Tabellen nedan visar antalet förlorade arbetsdagar per 1000 anställda och är till följd av arbetskonflikter.

Årsgenomsnitt	1960-74	1960-65	1965-69	1970-74	1975
Italien	1.198	1.026	1.249	1.320	?
Kanada	622	234	765	867	?
USA	491	333	550	589	?
Australien	394	204	267	710	?
Finland	366	226	117	755	155
Storbritannien	312	138	169	630	262
Danmark	281	336	42	465	53
Frankrike	253	206	346	208	209
Belgien	163	104	92	294	196
Japan	152	176	110	169	?
Norge	68	138	9	57	9
Österrike	40	77	23	19	?
Nederländerna	32	37	6	57	0
SVERIGE	32	6	29	62	96
Västnyckland	29	23	7	57	3
Schweiz	2	6	0	1	?

(Arbetagivaren)

SKATTEPENGAR FINANSIERADE TERRORISTLIGAN

Det förvånar väl föga att den den 1 april i Trollbäcken sprängda terroristligan till stor del levde på socialhjälp. Den lokala förortstidningen Söder-Nyheter-na rapporterar att så var fallet.

Tidningen vände sig först till socialchefen i Tyresö Stig Theelin, som förnekade att hyresgästerna i villan i Trollbäcken skulle få socialbidrag. Vid en närmare granskning fann emellertid tidningen att de sociala myndigheterna i Tyresö såväl betalt hyran för terroristerna, som gett dem bidrag till uppehållet. När tidningen vände sig till den som var närmast ansvarig för utbetalningarna, socialinspektör Kajsa Hogg blev svaret: "Jag har verkligen inte tid att tala med någon murvel om affären... Det har redan skrivits tillräckligt om villan på Finkvägen... Vi har haft massor av svenska fyllo boende där under årens lopp men dem har ni inte skrivit något om. Först när det gäller utlåningar är ni tydligen intresserade... Jag tänker inte tala om hur mycket vi betalt i hyra för deras bostad."

Avdelningschefen Ragnar Persson berättar varför man betalt hyra och underhåll: Terroristerna saknade arbetstillstånd, och därför kunde de inte försörja sig. Hyran var på 1.200 kronor i månaden. I bidrag fick terroristerna 292 kronor i veckan.

SVENSK HJÄLP TILL VIETNAM FÖRSVINNAR PÅ VÄGEN

En svensk delegation har nyligen i tysthet besökt Vietnam för att undersöka det stora svinnet i de svenska biståndsleveranserna. I samband med det stora pappersindustriprojektet i Bai Bang har utrustning för omkring 50 milj kr försvunnit, främst i samband med lossning och lagring i Hai-phongs hamn. (GP)

UTLÄNDSKA STUDENTER STOPPAS

Invandrarverket har nyligen låtit meddela att man inte skall tillåta utländska studenter att arbeta i Sverige utan arbetstillstånd under sommarmånaderna. Det rör sig om 16.000 studenter årligen. Att särskilt notera är att 9.000 av de 16.000 studenterna är polacker. Dessa saknar andra möjligheter att besöka Väst, eftersom man i allmänhet inte kan växla till sig västvaluta för polska pengar. Det går dock att köpa en färjebiljett till Sverige för polska pengar, vilket har gjort att svenskt feriearbete har blivit ett andningshål för studenter i diktaturens Polen.

Det kan tilläggas att Invandrarverket nyligen krävt att utländska studenter som studerar i Sverige, skall visa upp bankgaranti på att de får minst 1.500 kr i månaden hemifrån. Det kommer genom sådana åtgärder att bli praktiskt taget omöjligt för många utländska studenter att avsluta sina studier i Sverige, även om de bara har något år kvar av sina studier.

ÖSTEUROPEISKA FLYKTINGAR AVVISAS FRÅN SVERIGE

Östeuropeiska solidaritetskommittén berättar att polacken Witold Galewz kom till Stockholm i början av 1977. Han sökte kontakt med några polska landsmän, som hjälpte honom att upprätta en skrivelse med ansökan om politisk asyl, som han sedan gick till polisen med. Galewz hade i Polen haft kontakter med "Arbetarnas försvarskommitté", den nu ledande oppositionsgruppen i landet.

Galewz kom inte tillbaka från polisen. Hans vänner började ringa polisen, för att höra vad som hänt. Polisen släppte dock inte igenom några samtal till honom.

Galewz skulle utvisas. Natten innan utvisningen ringde flera personer runt för att få tag på dem som var ansvariga för utvisningen. Det lyckades - en timme innan avvisningen skulle verkställas kl 9.00 hade man fått kontakt med invandrarminister Ola Ullsten, som stoppade avvisningen. Det uppges av kommittén att åtta polacker utvisats på liknande grunder som Galewz under det gångna året.

Vi har tidigare i Contra (nr 1 1976) rapporterat hur svenska myndigheter varje år avvisar ett par hundra östeuropeiska flyktingar från landet. Den svenska flyktingpolitiken är, såvitt det gäller flyktingar från kommunistiska stater, inhuman.

notiser

utlandet

ÖSTTYSKAR I ANGOLA

Östtyska piloter flyger de sovjetiska Mig 21:or som levererats till MPLA-regimen i Angola. Soldater i Angolas armé utbildas i Östtyskland. Och i Angola finns åtskilliga östtyska militära rådgivare. På sjukhuset i Rostock vårdas svårt skadade MPLA-soldater. Vid den tyska östersjökusten tillbringas angolanska partipampars barn sina ferier. Och i Angola byggs den hemliga polisen upp med hjälp av experter från Östtyska Ministerium für Staatssicherheit.

(Intern Informationen)

VISDOMSORD

Det enda socialisterna vet om pengar, är att de vill ha pengarna från andra.

Konrad Adenauer

CENTERNS UNGDOMSFÖRBUND

Regeringsskiftet tycks inte positivt ha påverkat Centerns Ungdomsförbund (CUF). Vid CUF:s distriktsstämma i Stockholm framfördes bl a krav på att moderaterna skulle uteslutas ur regeringen, att utländska företag i Sverige skall nationaliseras, att import av tropiska sällskapsdjur förbjuds, att mjölk åter skall distribueras i returglas samt i en (icke antagen) motion att "all mark överförs till folket".

PARLIGARE VARA LEDIG ÄN ATT JOBBA

Insatserna för en säkrare arbetsmiljö har medfört att det idag är säkrare att jobba än att vara ledig. Det visar en undersökning som gjorts av docent Carl-Johan Göthe. Enligt undersökningen var män 1973 utsatta för tre gånger så stor dödsrisk under sin fritid som under arbetstid; för kvinnor var risken åtta gånger större. Vid en jämförelse över tiden visar det sig att riskerna under arbetstid har minskat kraftigt, medan riskerna under fritid har ökat lika kraftigt (observera att i fritid inräknas även sovtid).

(Arbetsgivaren)

BREZJNEV ÅLDRA SNABBT

Från Leonid Brezjnevs överläggningar med den amerikanske utrikesministern Cyrus Vance nyligen i Moskva, uppges det att "Brezjnev åldras snabbt". Han hade stora hörsel- såväl som talsvårigheter. De uppfattades som "chockerande" av amerikanerna, och även Brezjnevs egen tolk uppges ha varit besvärad. Brezjnev är 70 år.

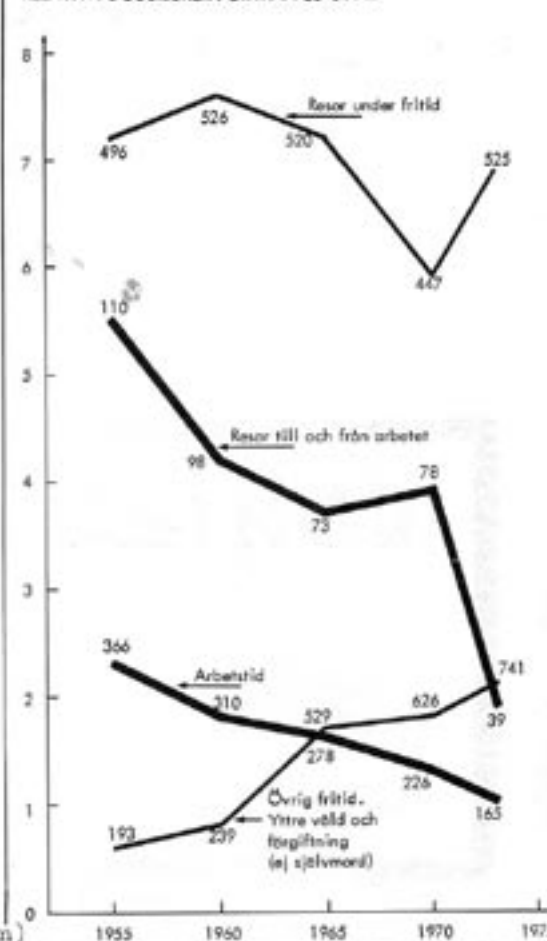
(Intern Informationen)

SOVJETISK TEST AV NORGE

Ungefär tre gånger i månaden sätter sovjetiska spaningsplan av typen Tu-16 kurs mot Nord-Norge. Starten sker från baser i närheten av Murmansk på Kola-halvön. Norrmännen svarar med att låta amerikanska Starfighter-plan gå upp för att varna de sovjetiska planen. Det uppges att de sovjetiska testerna av det norska luftförsvaret blivit allt aggressivare under senare tid.

(Intern Informationen)

RELATIVA DÖDSRISKEN FÖR MÄN 20-64 ÅR

SKRÄMMANDE VISIONER

Om ett krig skulle bryta ut mellan öst och väst skulle röda arméns första drag vara ett blixtkärnvapenkrig mot Västeuropa. När de strategiska målen förstörts och de militära installationerna slagits ut skulle ryssarna snabbt ockupera Västeuropa (i denna fas skulle det europeiska militära motståndet vara praktiskt taget slut, och befolkningen, terroriserad av väte- och atombomber skulle inte reagera). Det andra draget skulle vara att konstruera en kärnvapenskyddad atlantisk vall, med kärnvapenbestyckat flyg, marin och raketer längs den "gamla kontinentens" västkust. Kärnvapenuppladdningen skulle utesluta alla möjligheter till en amerikansk landstigning.

Röda arméns ledare skulle anse de taktiska kärnvapnen i Europa som "mål att förstöra med absolut prioritet". Därigenom skulle de kunna ockupera Västeuropa inom loppet av några dagar, om inte några timmar. När den "atlantiska vallen" skapats skulle havet bli ett dike bevakat av amiral Gorsjkovs u-båtar.

Är detta en paranoids framtidsvisioner? Nej, det rör sig om en översikt över Sovjets strategi i den franska statens halvofficiella publikation "Revue de la Defense Nationale." Publikationen utges av franska försvarsdepartementet, och medarbetarna är militära experter. Enligt de franska specialisterna är den enda meningsfulla motstrategin från Väst att utrusta de västeuropeiska arméerna med ett stort antal taktiska kärnvapenbatterier.

Christer Arkefors

CHILENSKA KOMMUNISTER
FLYR KOMMUNISMEN

Åtskilliga chilenska flyktingar har bosatt sig i Östeuropa. Det rör sig naturligtvis om kommunister och sympatisörer till Allendes regimen (demokratiskt sinnade flyktingar försöker naturligtvis finna en fristad någon annan stans). Det visar sig emellertid att de kommunistiska chilensarna har svårt att anpassa sig till det kommunistiska systemet i praktiken. En strid ström av chilensare går från olika öststater till Västtyskland, Frankrike och Sverige. Några siffror kan belysa utvecklingen. Den första siffran anger hur många chilensare som kom till landet efter Allendes fall, och den andra anger hur många som fanns kvar i slutet av 1976.

Rumänien	1.149	289
Ungern	314	46
Östtyskland	228	53
Kuba	517	111

Särskilt i Frankrike finns det många chilenska flyktingar. När de skall översätta universitetsbetyg och liknande görs det inte från spanska, utan från - ryska. Många har studerat på Patrice Lumumba-universitetet i Moskva, som är speciellt inriktat på att utbilda revolutionärer i tredje världen.

Den kommunistiska (maoistiska) franska tidningen "Rouge" har avslöjat ytterligare en pikant detalj då det gäller chilenska flyktingar i Rumänien. 23 chilensare tvingas arbeta i en vapenfabrik som tillverkar vapen som levereras till den nuvarande chilenska regimen?

(Danizdat, Köpenhamn)

STRAPPLÄGER I LETTLAND

Lettland, ett av våra grannländer på andra sidan Östersjön, är en av de minsta sovjetrepublikerna med ungefär 2½ miljon invånare. Trots detta finns det 13 större arbetsläger eller fångelser, nämligen:

Elgava, sträng regim, metallindustri
Valmiera, skärpt regim, träindustri
Daugavpils, sträng regim, metallindustri
Elgava, skärpt regim, skofabrik
Riga, sträng regim, möbelindustri
Riga, normal regim, kvinnoläger, syfabrik
Riga, normal regim, byggnadsverksamhet (fångarna körs till byggarbetsplatser runt om i Riga. Byggarbetsplatserna är låsta och bevakade med vaktor)
Riga, sträng regim, syfabrik
Daugavpils, sträng regim (som enligt vissa uppgifter ändrats till skärpt)
Liepaja, skärpt regim, kvinnoläger, syfabrik (fångelsekläder)
Taesis, ungdomsläger, reparationsverkstäder m m
Pytalovo, ungdomsläger, byggnadsarbete

Centralfängelset, Riga. Det består av tre byggnader. I den första finns 33 celler med 40-45 fångar i vardera. I den andra finns 100 celler med 4 fångar i varje. I den tredje finns det 50 större celler och ett stort antal isoleringsceller. Det kan samtidigt finnas 5.000 fångar i detta enda fångelse. Fängelset är ständigt överbelagt.

(Danizdat, Köpenhamn)

CONTRA

MOT SOCIALISM - FÖR FRIHET

oberoende borgerlig tidskrift

ISSN 0347-6472

Utgivning:

Contra utkommer med sex nummer per år. Nästa nummer utkommer i augusti.

Ansvarig utgivare:

Christer Arkefors

Adresser:

Box 6082, 102 32 STOCKHOLM 6
Box 2035, 403 11 GÖTEBORG 2
Box 426, 701 06 ÖREBRO 1

Prenumeration:

22 kronor per år
Postgiro 85 95 89 - 4
Bankgiro 261-2638

Redaktion:

Christer Arkefors, Geza Molnar, Carl G. Holm, Sven Enberg och Oskar Bengtsson.

Fasta medarbetare:

Nils - Eric Brodin, Tommy Hansson, Klas von Holst, Allan C. Brownfeld (Washington), Harry Jones (London), Sven-Erik Lindström (Rom) och Vincent H. Miller (Toronto).

Presslagd 1977-05-31